

הסבר למרצה - תומאס מרשל

הסוציולוג הבריטי תומאס מרשל (1893-1981) נחשב לאחד המנסחים החשובים של התפיסה הליברלית של אזרחות בדמוקרטיה מודרנית. לתפיסתו, אזרחות היא מקבץ של זכויות המיועד להגן על הפרט במדינה המודרנית, גם מפני פגיעה על ידי פרטים אחרים, וגם מפני פגיעתה של המדינה. מרשל הבחין בין שלושה סוגי זכויות שהתפתחו בתקופות שונות – הזכויות האזרחיות של המאה ה-18 (זכויות פרט), שהעניקו לאזרחים הגנה מפני שרירותו של השלטון והגנו על הזכויות הבסיסיות ביותר של כבוד האדם וחופש הביטוי. בית המשפט הוא המוסד שנועד להגן על זכויות הפרט; הזכויות הפוליטיות של המאה ה-19 (זכות בחירה) שהתרחבו בתהליך הדרגתי, מאוליגרכיה מצומצמת של בעלי רכוש שרק להם ניתנה זכות הצבעה, לזכות הצבעה כללית לכל הגברים, ומשם – בעקבות מאבקים נחושים – לזכות הצבעה כללית לכלל האזרחים והאזרחיות. הפרלמנט הוא המוסד שדרכו הושגו הזכויות הפוליטיות, והוא שאחראי להגן עליהן; והזכויות החברתיות (שירותים ציבוריים) ששילבו לתוך האזרחות את הזכות לחינוך חינם, הזכות לטיפול רפואי לכל הציבור, ומערכת הביטחון הסוציאלי שהעניקה הגנה מפני משבר כלכלי. מדינת הרווחה היא המוסד שמקנה את הזכויות החברתיות ודרכו ניתן להרחיב אותן.

(מעובד על פי, חנה הרצוג, חברה במראה, 2000)